

Езикова гимназия „Иван Вазов“

4003 Пловдив, бул. „България“ 121
0884 991 000; 032 951 218
e-mail: school@egiv-plovdiv.bg

Х

Вихра Ерамян
с решение на РС №10/08.09.2026г.

УТВЪРЖДАВАМ:

ВИХРА ЕРАМЯН

*Директор на Езикова гимназия
„Иван Вазов“ – град Пловдив*

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ И
УПОЙВАЩИ ВЕЩЕСТВА В
ЕЗИКОВА ГИМНАЗИЯ „ИВАН ВАЗОВ“
ГРАД ПЛОВДИВ**

**за учебни: 2026/2027 година
2027/2028 година**

Настоящата училищна програма е разработена в съответствие с приоритетите на „Националната стратегия за борба с наркотиците 2026-2030 г.“, утвърдения от МОН „Механизъм за действие и Алгоритъм към него в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище“ със Заповед № РД09-

3543/01.11.2023 г., както и съобразно основаните на доказателства европейски стандарти за качество на превенцията, заложи от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците.

Програмата предполага прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и изпълнява от всички участници в образователния процес в ЕГ „Иван Вазов“ – гр. Пловдив.

Основна цел на Училищната програма за превенция на употребата на наркотични и упойващи вещества в ЕГ „Иван Вазов“-Пловдив е да определя, насочва и координира усилията на училищната общност към постигането на определените в нея цели. Предлагането, разпространението, търсенето и употребата на наркотични вещества са идентифицирани основни проблеми, на които може да бъде въздействано по ефективен и ефикасен начин.

I. Основно съдържание на проблема

Превенцията на употребата на наркотични вещества може общо да се опише като активен процес за повишаване на информираността, за създаване на условия и подпомагане на изграждането на индивидуални и групови познания и умения, които утвърждават здравословния начин на живот и здравето у човека. Целта на превенцията е не само да се предотврати употребата на наркотични вещества, но също така и да се забави започването на тази употреба или да се предотврати преминаването ѝ в зависимост.

Съвременните подходи в областта на превенцията имат за основна цел да минимизират рисковото поведение, свързано с употребата на наркотични вещества, да повишат самооценката в юношеството и да изградят умения у младите хора за справяне със стреса и тревожността.

Психоактивни вещества (ПАВ) са вещества, които действат върху централната нервна система и променят психическото състояние на човека. Към тях се включват както контролираните субстанции, така и вещества с легален статут на пазара или разпространявани в сивия сектор (кофеин, алкохол, тютюневи и алтернативни изделия, енергийни напитки, анаболни стероиди и райски газ). Според характера на въздействието си ПАВ се обособяват като стимуланти, депресанти, опиоиди, халюциногени и инхаланти.

Наркотични вещества са специфична група ПАВ, които са обект на строг международен и национален контрол и чието производство, притежание и разпространение са напълно забранени от закона (хероин, кокаин, канабис, амфетамини, екстази, LSD и др.). Превенцията на тяхното търсене и предлагане в училищна среда е първостепенен приоритет.

Нови психоактивни вещества (НПВ) са новопоявили се на пазара синтетични или натурални субстанции в чист вид или в преводни продукти, които не са обхванати от конвенциите на ООН, но представляват сходна заплаха за общественото здраве. Тук попадат т.нар. „дизайнерска дрога“, синтетичните опиоиди и синтетичните канабиноиди, масово разпространявани сред младежите под формата на течности за електронни цигари (вейпове).

Употреба и зависимост. Зависимостта е динамичен процес, който се развива постепенно и преминава през различни етапи: експериментирание, регулярна употреба,

злоупотреба (вредна употреба) и синдром на зависимост. Тя представлява хронично, рецидивиращо състояние на мозъка, което се изразява в загуба на контрол върху приема на вещества или изпълнението на определени поведения. Традиционно зависимостта се разделя на психическа (натраплива нужда от веществото за постигане на психокомфорт) и физическа (компенсаторна адаптация на организма, при която липсата на субстанцията води до абстинентен синдром).

Съвременният подход в превенцията акцентира върху факта, че новите психоактивни вещества (НПВ), синтетичните канабиноиди и съвременните поведенчески зависимости (хазарт, дигитални игри) не винаги демонстрират класическа физическа абстиненция, но предизвикват изключително бърза и дълбока психическа зависимост. Това се дължи на директното им въздействие върху допаминовата система на възнаграждение в мозъка, което при подрастващите води до трайна промяна в поведенческите модели. В съответствие с актуалните дефиниции на Националната стратегия (2026–2030 г.), високорисковата употреба в училищна възраст се свързва с интензивен и комбиниран модел на приемане на стимуланти, синтетични вещества и канабис, съчетан с рисково поведение в дигитална и реална среда.

II. Цели и задачи на програмата

1. Цели:

1. повишаване информираността на училищната общност;
2. ограничаване рисковото поведение водещо до употребата на ПАВ;
3. превенция на употребата на психоактивните вещества сред учениците.

2. Основни задачи:

1. Развитие на психосоциални умения и устойчивост - реализиране на интерактивни и основани на доказателства дейности за училищната общност. Задачи, насочени към формиране на умения за отказ при групов натиск, критично мислене, вземане на информирани решения и стратегии за справяне със стреса. Дейностите надграждат базовите знания за реалните ефекти и опасности от употребата на всички ПАВ, като включват конкретен модул за рисковете в дигиталната среда (онлайн реклама, нелегално предлагане в чатове и канали, подвеждащо съдържание в социалните мрежи). Развива се личната устойчивост на учениците и популяризират каналите за безопасно онлайн сигнализиране и навременно търсене на помощ.
2. Реализиране на тристранен модел на превенция - Систематизиране и провеждане на превантивни дейности, насочени към утвърждаване на нерисково поведение и моделиране на здравословен начин на живот сред учениците и родителите, разпределени в следните нива:
Универсална превенция: Дейности за цялата училищна общност (информационни кампании, уъркшопи в ЧК) за изграждане на защитни фактори и дигитална безопасност.
Селективна превенция: Целенасочени мерки за групи с повишен риск или преходни випуски, изложени на по-голям социален натиск.
Индикативна превенция: Индивидуална подкрепа, психологическо консултиране и кризисна интервенция при установен индивидуален риск или

експериментирание с ПАВ, с цел ограничаване на риска от развитие на зависимост.

3. Координация и сътрудничество между местните институции-активно участие с лекции, дискусии, упражнения от МКБППМН - гр. Пловдив, БМЧК; ПИЦ към ОСНВ - Пловдив, Общински съвет по наркотични вещества (ОСНВ) – Пловдив, Агенция “Закрила на детето - гр. Пловдив; представител на Детска педагогическа стая и неправителствени организации с дейности в областта и др.

III. План с дейности за реализиране на Училищната програмата за учебната 2026/2027 г. и учебната 2027/2028г..

Дейностите, свързани с прилагането на Училищната програма за превенция на употребата на наркотични и упойващи вещества, се реализират от целия педагогически и непедагогически персонал, родители, ученици, общност на Езикова гимназия „Иван Вазов“ – град Пловдив. Координирането на дейностите се осъществява от педагогически специалист, определен със заповед на директора.

Превенцията на употребата на наркотични и упойващи вещества включва комплекс от дейности, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за употребата и злоупотребата с ПАВ.

1. Дейности на ниво училище			
№	Дейности	Срок	Отговорник
1.	Оценка на нуждите и степента на проблема свързан с употребата на ПАВ	октомври май	Психолог/пед. съветник
2.	Дейности свързани с повишаване информираността на учениците по отношение на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, които ще се осъществяват в рамките на часа на класа и при заместване на отсъстващ учител с теми от ГО;	постоянен	Класни ръководители; учители, психолог/пед. съветник
3.	Информационни кампании за моделиране на здравословен начин на живот- здравословно хранене в ЧК	постоянен	учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
4.	Информационни семинари за намаляване разпространението на свързаните с употребата на наркотици социално значими заболявания: ХИВ/СПИН, хепатити В и С, полово предавани болести вследствие употреба и злоупотреба с ПАВ-целевата	постоянен	учители БЗО и ХООС, Ученически парламент

	група към, която се насочват семинарите са учениците и родителите;		
5.	Училищни конкурси на теми свързани с превенцията на употребата на наркотици социално значими заболявания: ХИВ/СПИН, хепатити В и С, полово предавани болести вследствие употреба и злоупотреба с ПАВ, здравословен начин на живот	постоянен	класни ръководители, учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
6.	Разработване, разпространение на постери, информационни материали за последствията от ПАВ, НПВ и рисковете в дигиталната среда, информация за начините за търсене на помощ, Националната информационна линия за наркотиците, алкохола и хазарта (0888 99 18 66).	октомври	класни ръководители, учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
7.	Организиране и провеждане на лекционна среща на тема “Вредата от употребата на наркотичните вещества” с учениците от осмите класове, реализирана чрез подхода “Връстници обучават връстници”	октомври	Ученически парламент, психолог и пед.съветник
8.	Връстници, обучават връстници- провеждане на лекционен час на теми като: „Трафик на хора“, “Превенция на употребата на наркотични вещества”от младежката организация към БЧК гр. Пловдив, Общинска комисия за трафик на хора или МКБППМН гр. Пловдив	постоянен	психолог и пед. съветник
9.	ЧК за развиване на емоционална интелигентност у учениците чрез интерактивни упражнения по теми свързани с приятелството, семейството, отношенията между половете, ученически взаимоотношения, насочени към всички целеви групи;	постоянен	класни ръководители, психолог и пед. съветник
10.	Взаимодействие и съвместна превантивна работа с инспектора към Детска педагогическа стая чрез провеждане на тематични срещи	октомври февруари	зам.-директор УД, психолог/пед.съветник

11.	Работа с програмата за превенция на наркоманиите организирана от ПИЦ към ОСНВ - Пловдив сред осмокласниците, като при наличен капацитет на центъра се предвижда поетапно обхващане на IX, X и XI клас с цел осигуряване на приемственост и устойчивост на превантивния ефект в целия гимназиален етап	септември-ноември	Психолог/пед. съветник и класни ръководители
12.	Разширяване на интересите на учениците чрез включването им в привлекателни за тях форми за прекарване на свободното време в училищни и извънучилищни форми.	постоянен	класни ръководители
13.	Определяне на ученици в риск и проява на рисково поведение от ученик или група ученици. Индивидуална работа с психолог/педагогически съветник, включване на родител при подходящи условия и насочване към ПИЦ или друга компетентна услуга, при строга защита на личните данни и достойнството на ученика	постоянен	класни ръководители, психолог/пед. съветник
14.	Отбелязване на „Европейски ден на здравословното хранене и готвене“- Изграждане на здравословни хранителни навици от ранна детска възраст. Да насърчим децата да се радват на здравословно хранене и физически упражнения и спорт.	седмичата около датата 08.11.	класни ръководители, учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
15.	Отбелязване на „Световен ден за борба със СПИН“- посветен на повишаване осведомеността за СПИН-пандемията, причинена от разпространяването на вируса ХИВ.	седмичата около датата 01.12.	Отг.: Класни ръководители; учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
16.	Отбелязване на „Световен ден без тютюнев дим“- по инициатива на Световната здравна организация на 31 май се отбелязва Световния ден без тютюн. Целта е повишаване на осведомеността относно вредните и смъртоносни последици от употребата на тютюн и експозицията на тютюнев дим, както и за възпиране на употребата на тютюн в каквато и да е форма-електронни цигари, наргиле;	седмичата около датата 31.05	Отг.: Класни ръководители; учители БЗО и ХООС, Ученически парламент

17.	Отбелязване на „Световен ден за борба с наркоманиите“- На този ден хората от целия свят изразяват своята съпричастност и активна позиция в битката с наркоманиите.	седмицата около датата 26.06	Отг.: Класни ръководители; учители БЗО и ХООС, Ученически парламент
18.	Създаване на споделена папка в Google Workspace с с дигитални ресурси, презентации и методически материали за превенция на употребата на ПАВ, достъпни за всички учители, свързани с разпознаване на рисково поведение, идентифициране на ранни сигнали за употреба и механизми за последващо насочване.	септември	психолог/пед. съветник
19.	Осигуряване на охрана, пропускателен режим и видеонаблюдение в сградата на училището и в общежитието;	постоянен	директор
20.	Изготвяне на график за дежурство на учителите;	септември	зам.-директор УД

1. Дейности на ниво клас			
№	Дейности	Срок	
1.	Създаване на споделена папка в Google Workspace с информация за учениците от училищните документи – ПДУ, заповеди на директора, информационни материали и др.	септември	класни ръководители
2.	Групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и др. по време на ЧК и при заместване на отсъстващ учител	постоянен	класни ръководители, психолог/пед.съветник
3.	Запознаване на учениците с определението, проявлението и последиците от употребата на ПАВ	постоянен	класни ръководители, психолог/пед.съветник, лектори
4.	Провеждане на уъркшопи за развитие на умения за конструктивно общуване в ЧК използвайки подхода за работа с връстници „Ученици обучават ученици“	постоянен	класни ръководители, психолог/пед.съвет, Ученически

			парламент
5.	Организиране на срещи с представители на ОДП – ДПС с Районния инспектор и външни лектори по проблемите зависимостите - ПИЦ към ОСНВ- Пловдив	постоянен	класни ръководители, психолог/пед.съвет,
6.	Анкетирание на паралелки при възникнал проблем;	при необходимост	психолог/пед.съвет
7.	Участие на ученици от паралелките и от УП в училищни, местни и национални инициативи, свързани с проблемите на наркоманиите;	постоянен	класни ръководители, психолог/пед.съвет, учители БЗО и ХООС Ученически парламент
8.	Психологическа помощ и подкрепа за постигане на здравословен начин на живот, прекратяване на употребата на психоактивни вещества, разбиране на себе си, своите ценности и приоритетите, осмисляне на собствената реализация, справяне с проблемното поведение, преодоляване на вътрешни конфликти;	постоянен	психолог/пед.съветник
9.	Информирание на училищната общност за Национална телефонна линия за консултации и насочване по въпросите на зависимостта към наркотични вещества и на телефон 116 111	постоянен	психолог/пед.съветник
1. Дейности с родители			
№	Дейности	Срок	Отговорник
1.	Консултации за родители – при съмнения за употреба на ПАВ, прояви на агресивно поведение при децата, липса на интерес към учебния материал, конфликтни отношения с връстници, затруднен контакт с учител.	постоянен	Класни ръководители, учители, психолог
2.	Провеждане на тематични родителски срещи, насочени към повишаване на превантивния капацитет на семейството по теми за Ранни сигнали за употреба на ПАВ, рискови и защитни фактори в семейната и	октомври април	директор, зам.- директори психолог УД,

	училищната среда; Адекватна реакция при съмнение за употреба на вещества и възможности за консултиране и насочване към компетентни услуги.		
3.	Покана към родители, които да се включат, като представят своите професии, хобита, интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота.	постоянен	класни ръководители
4.	Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзката между училището и други организации и институции.	постоянен	класни ръководители

IV. Очаквани резултати

1. Популяризиране сред учениците и децата на достоверна информация по темите за употребата на ПАВ;
2. Повишаване на асертивността, самооценката, стимулиране процеса на развитие и личностово израстване;
3. Подобряване на взаимоотношенията между ученици и между учители и ученици;
4. Формиране на критично мнение към проблема със зависимостите.
5. Ограничено търсене на наркотични и нови психоактивни вещества.
6. Подобряване на взаимодействието и координацията между институциите

V. Мониторинг на изпълнението

Оценката на изпълнението на училищната програма се осъществява чрез мониторинг на изпълнението на Плана за действие към нея.

За оценка на ефективността на програмите за превенция и анализ на резултатите се проследяват следните измерими показатели:

Обхват на участниците - Общ брой включени ученици и родители в превантивните дейности, с процентно разпределение на участието по класове.

Степен на изпълнение - Брой реално осъществени дейности спрямо заложените годишния План за действие.

Промяна в нагласите - Резултати от кратки, анонимни входящо-изходящи анкети с учениците за измерване на ефекта от срещите.

Предоставена подкрепа - Брой индивидуални консултации с психолог/пед.съветник и осъществени насочвания към външни услуги (ПИЦ/социални услуги)
Годишен анализ - Изготвяне на ежегоден отчет с конкретни решения за последваща актуализация на превантивните мерки.